

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania T. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanej - "J." R. M. z siedzibą w Z.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 czerwca 2011 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 17 lutego 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2011 r. Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczynie T. Ł. od wyroku tego Sądu z dnia 26 października 2010 r. oddalającego apelację wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 8 lutego 2010 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 maja 2009 r., stwierdzającej, że od 1 listopada 2005 r. nie podlega ona ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą na rzecz

zainteresowanej w sprawie R. M., płatnika składek, prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą „J.” z siedzibą w Z.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że w wykonaniu wezwania do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej pełnomocnik skarżącej podała, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest nieokreślona z uwagi na to, że przedmiot postępowania dotyczy ustalenia podlegania ubezpieczeniu, a zatem skarga kasacyjna w tego typu sprawach przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu sporu, a ponadto wartość przedmiotu zaskarżenia pozostaje bez znaczenia dla oznaczenia należnej opłaty sądowej. W ocenie tego Sądu, obowiązkiem wskazania w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 k.p.c.) objęte są wszystkie sprawy majątkowe, także wymienione w art. 398² § 1 k.p.c., tj. o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty, jak i o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, do których należała rozpoznawana sprawa. W takich sprawach, dopuszczalność skargi kasacyjnej nie jest wprawdzie uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.), jak również wartość przedmiotu zaskarżenia nie wpływa na oznaczenie wielkości należnej opłaty (art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2010 r. Nr 90 poz. 594 z zm.), ale nieokreślenie wartości przedmiotu zaskarżenia i niezuzupełnienie takiego braku na wezwanie Sądu drugiej instancji prowadzi do odrzucenia skargi (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu wnioskodawczynie domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia i zasądzenia od organu rentowego jej na rzecz zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 398² § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c. polegające na przyjęciu, że w skardze kasacyjnej nie wskazano wartości przedmiotu zaskarżenia, tymczasem wartość ta została na wezwanie Sądu z dnia 21 stycznia 2011 r. wskazana jako „nieokreślona”, a nadto „z uwagi na fakt, iż powyższe w toku postępowania nie było przedmiotem rozważań ani Sądu Okręgowego ani Sądu Apelacyjnego”, bo wysokość otrzymywanego przez nią wynagrodzenia z tytułu pracy nakładczej oraz wysokość odprowadzanych z tego tytułu składek nie była

kwestionowana na żadnym etapie postępowania, apelacja nazywająca wartość przedmiotu zaskarżenia „nieokreśloną” była przyjęta do rozpoznania.

Wnosząca zażalenie twierdziła, że w sprawie, której przedmiotem było ustalenie, czy w spornym okresie podlegała ona ubezpieczeniom z tytułu umowy o pracę nakładczą czy z tytułu działalności gospodarczej, nie było możliwe oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Za wartość przedmiotu sprawy nie można było przyjąć sumy uzyskanych z tytułu pracy nakładczej kwot wynagrodzeń, bowiem od każdorazowo uzyskanej kwoty miesięcznego wynagrodzenia były odprowadzane składki w wysokości wyliczonej od takiej podstawy. Nie sposób też przyjąć, że wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi suma odprowadzanych składek, gdyż odprowadzaniem i obliczaniem składki zajmował się pracodawca, a kwoty te obliczono w odniesieniu do faktycznych kwot wynagrodzenia i nie było to kwestionowane przez organ rentowy. Niemożliwe jest ponadto wyliczenie różnicy pomiędzy składkami odprowadzanymi a składkami, które powinny być odprowadzane przy przyjęciu, że kwoty wynagrodzenia powinny zapewniać co najmniej 50 % najniższego wynagrodzenia, zgodnie z przepisami dotyczącymi pracy nakładczej. Fikcyjne przyjęcie, że wnosząca zażalenie zawsze otrzymywałaby tę samą kwotę, tj. 50 % najniższego wynagrodzenia jest niezasadne i nie może być przyjęte za podstawę do obliczenia wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia. Ponadto w sprawie bezsporne było to, jakie kwoty zarabiała wnosząca zażalenie, od których odprowadzono składki na ubezpieczenie społeczne. Odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na niewskazanie przedmiotu zaskarżenia byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, bowiem sprawa dotyczy „w swej istocie okoliczności czy mamy do czynienia z umową o pracę nakładczą, czy też nie, a w konsekwencji z jakiego tytułu skarżącą była objęta ubezpieczeniem społecznym (czy z działalności gospodarczej, czy z pracy nakładczej)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Ekstremalnie restrykcyjne stanowisko zawarte w zaskarżonym postanowieniu, że skarga kasacyjna podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. ze względu na nieusunięcie w wyznaczonym terminie braku formalnego oznaczenia wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia, który nie ma wpływu na

przedmiotową dopuszczalność skargi kasacyjnej, jest tylko pozornie zgodne z tym przepisem, który zobowiązuje sąd drugiej instancji do odrzucenia między innymi takiej skargi kasacyjnej, której braków nie usunięto w terminie. Tymczasem odrzucenie skargi kasacyjnej jest nakazane i uprawnione zarówno z przyczyn wyraźnie nazwanych w tym przepisie, ale także skargi kasacyjnej „z innych przyczyn” niedopuszczalnej (art. 398⁶ § 2 *in fine* k.p.c.), z istotnym akcentem normatywnym w każdym przypadku na niedopuszczalność skargi kasacyjnej. Oznacza to kodeksowy nakaz odrzucenia tylko takiej skargi kasacyjnej, która z jakichkolwiek przyczyn, w tym z powodu nieusunięcia jej istotnych braków konstrukcyjnych lub formalnych, okaże się podmiotowo lub przedmiotowo niedopuszczalna. Uprawnia to odrzucenie skargi kasacyjnej ze względu na niespełnienie przez stronę skarżącą wymagań konstrukcyjnych lub formalnych skargi kasacyjnej, które stosownie do przepisów procedury cywilnej są wymagane z punktu widzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej. W szczególności przyjmuje się, że art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji lub Sąd Najwyższy obowiązek skontrolowania dopuszczalności skargi jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia przysługującego poza tokiem instancji i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia stronie skarżącej bezpodstawnego dostępu do postępowania kasacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827). Nieuzupełnienie braku wskazania wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia w sprawie, w której skarga kasacyjna jest uzależniona od ustawowo określonej wartości kasacyjnego zaskarżenia, prowadzi do odrzucenia z powodu nieusunięcia braku istotnego ze względu na brak koniecznego wymagania warunkującego ocenę i weryfikację przedmiotowej (kwotowej) dopuszczalności skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1997 r., II UZ 11/97, OSNAPiUS 1998 nr 22, poz. 671), ponieważ ani sąd drugiej instancji, ani Sąd Najwyższy nie mają obowiązku ani procesowych uprawnień domyślania się lub wyręczania strony skarżącej w oznaczeniu wartości kasacyjnego zaskarżenia w sprawach majątkowych, w których dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej zależy od osiągnięcia oznaczonej przez stronę ustawowej

granicznej kwoty kasacyjnego zaskarżenia warunkującej przedmiotową dopuszczalność skargi kasacyjnej, co podlega procesowej weryfikacji tych sądów w celu wyeliminowania prób uzyskania przez stronę skarżącą bezpodstawnego dostępu do przedmiotowo niedopuszczalnego postępowania kasacyjnego. Wszystko to oznacza to, że nieuprawnione było odrzucenie skargi kasacyjnej w sprawie o ustalenie obowiązku podlegania określonemu tytułowi ubezpieczeń społecznych, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.), ponieważ nieusunięcie braku wskazania wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia nie wpływa na dopuszczalność skargi kasacyjnej ani wielkość należnej opłaty sądowej ani na orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił reformatoryjnie jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c.